

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมาย เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูล ผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (ธีรเดช นรัตถรักษา. 2551 : 22)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก และเป็นกลไกในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ นอกจากนี้ยังเป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน จึงกำหนดให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแนวทางที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปฏิบัติจริง ในทุก ๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกระดับช่วงชั้น โดยเฉพาะการเรียนรู้กลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญในการเรียนจากการปฏิบัติจริง โดยฝึกให้ทำ ให้คิด ให้ศึกษาด้วยตนเอง เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบงาน และการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ วิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข และเป็นกลุ่มสาระที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญ คือ การดำรงชีวิตและครอบครัว การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร การอาชีพ คุณภาพผู้เรียนที่จบชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6 มีความเข้าใจการทำงานและปรับปรุงการทำงานแต่ละขั้นตอน มีทักษะการจัดการ ทักษะการทำงานร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและมีความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะนิสัยการทำงานที่ขยัน อดทน รับผิดชอบซื่อสัตย์ มีมารยาท และมีจิตสำนึกในการใช้น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัดและคุ้มค่าเข้าใจความหมายวิวัฒนาการของเทคโนโลยี และส่วนประกอบของระบบเทคโนโลยี มีความคิดในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการอย่างหลากหลาย นำความรู้และทักษะการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสิ่งของเครื่องใช้ตามความสนใจอย่างปลอดภัย โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีได้แก่ กำหนดปัญหาหรือความต้องการ รวบรวมข้อมูล ออกแบบ โดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง 3 มิติ หรือแผนที่ความคิด ลงมือสร้าง และประเมินผล เลือกใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม และมีการจัดการเทคโนโลยีด้วยการแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เข้าใจหลักการแก้ปัญหาเบื้องต้น มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล เก็บรักษาข้อมูล สร้างภาพกราฟิก สร้างงานเอกสารนำเสนอข้อมูล และสร้างชิ้นงานอย่างมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อ รู้และเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมที่สัมพันธ์กับอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551ก : 1-4)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โรงเรียนเน้นผลสัมฤทธิ์ทางด้านพุทธิพิสัยมากกว่าเจตคติและทักษะพิสัย อีกทั้งครูยังไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอน ไม่ใช้สื่อนวัตกรรมประกอบการเรียนการสอน นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดทักษะกระบวนการปฏิบัติงานทักษะการประดิษฐ์ ทักษะกระบวนการกลุ่ม และไม่เตรียมวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการปฏิบัติงาน และผลงานที่ทำขาดความประณีต ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้ร้อยละ 69 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดคือร้อยละ 75 (งานวัดผล โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล. 2555 : 10) สอดคล้องกับผลการสอบ O-NET โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล ได้ร้อยละ 48 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทาง

การศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2553 : 12) วิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น หรือเพื่อพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนต้องมีการเตรียมการจัดการเรียนรู้ที่ดี จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหา และจะต้องสร้างนิสัยที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการปฏิบัติซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานจากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะหารูปแบบการสอนมาแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ พบว่า วิธีการสอนที่ดีที่สุดมีหลายวิธีด้วยกัน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เลือกรูปแบบการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการปฏิบัติ เพราะเป็นรูปแบบที่มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้อตามขั้นตอน 9 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนในปัญหาและความจำเป็น โดยครูนำเสนอถึงประโยชน์หรือคุณค่าหรือความจำเป็นที่ต้องทำงานหรือปฏิบัติงานนี้ พร้อมแจ้งจุดประสงค์ ขั้นวิเคราะห์ วิเคราะห์ ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ถึงลักษณะและขอบข่ายของงานหรือชิ้นงานว่าประกอบด้วยงานย่อยหรือแนวปฏิบัติย่อย ๆ อะไรบ้าง ขึ้นสร้างทางเลือก ครูให้นักเรียนระดมสมองหาแนวทางหรือวิธีการทำงานหรือวิธีปฏิบัติงานนั้น ๆ อย่างหลากหลายว่าชิ้นงานหรืองานที่จะปฏิบัติมีวิธีการทำได้อย่างไรบ้าง ขึ้นประเมินทางเลือก ครูให้นักเรียนเลือกแนวทางการทำชิ้นงานหรือการปฏิบัติงานที่เห็นว่าดีหรือเหมาะสมที่สุดมาใช้ปฏิบัติต่อไป ขึ้นกำหนดลำดับขั้นตอนปฏิบัติครูให้นักเรียนกำหนดเป็นตาราง การปฏิบัติงานโดยกำหนดงานที่ต้องทำ ผู้รับผิดชอบงานที่ทำระยะเวลาในการทำงานให้ชัดเจน พร้อมบันทึกแผนการปฏิบัติงานส่งครู ขึ้นปฏิบัติด้วยความชื่นชมครูให้นักเรียนลงมือทำชิ้นงานหรือปฏิบัติงานตามกำหนดลำดับขั้นตอนที่จัดทำไว้ ขึ้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติ ครูให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบว่าประสบผลสำเร็จเพียงใดมี ปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อแก้ไข ขึ้นปรับปรุงให้ดีขึ้น ครูให้นักเรียนแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานหรือปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จและขึ้นประเมินผลรวมครูให้นักเรียนนำผลงานหรือรายงานผลการปฏิบัติงานส่งครู เพื่อตรวจหรือนำผลงานมาจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อแสดงความชื่นชมยินดีในความสำเร็จของงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและรับผิดชอบการดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงสนใจที่จะจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เน้นทักษะกระบวนการปฏิบัติมาใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสามารถนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและสังคม

เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา นักการศึกษา ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 กำหนดเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 13 ห้องเรียน รวม 537 คน ที่จัดลดความสามารถ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 จำนวน 46 คน โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สารที่ 4 การอาชีพ ตามมาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้

4. ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของบุคคลอันมีผลเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ตรง โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเหตุทำให้บุคคลเผชิญสถานการณ์เดิมแตกต่างไปจากเดิม ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หมายถึงทั้งประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม

2. กระบวนการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถของบุคคลโดยรวมในการแก้ปัญหาและปรับตัวให้สามารถเผชิญสถานการณ์หรือปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมมีความสุขและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน คือ 1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น 2. การวิเคราะห์วิจารณ์ 3. การสร้างทางเลือกที่หลากหลาย 4. ประเมินผลและเลือกทางเลือก 5. การกำหนดลำดับและขั้นตอนการปฏิบัติงาน 6. การปฏิบัติงานด้วยความชื่นชม 7. ประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน 8. การปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ และ 9. การประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

3. แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัด อยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

4. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ หมายถึง คุณภาพของแบบฝึกทักษะ ด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนกระบวนการเรียนรู้จากการประเมินชิ้นงานภาคปฏิบัติและทดสอบประจำแผน ยึดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ ยึดเกณฑ์การผ่านคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 80 ขึ้นไป

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากการทดสอบวัดความรู้หลังเรียน โดยใช้ข้อสอบ แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

6. ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

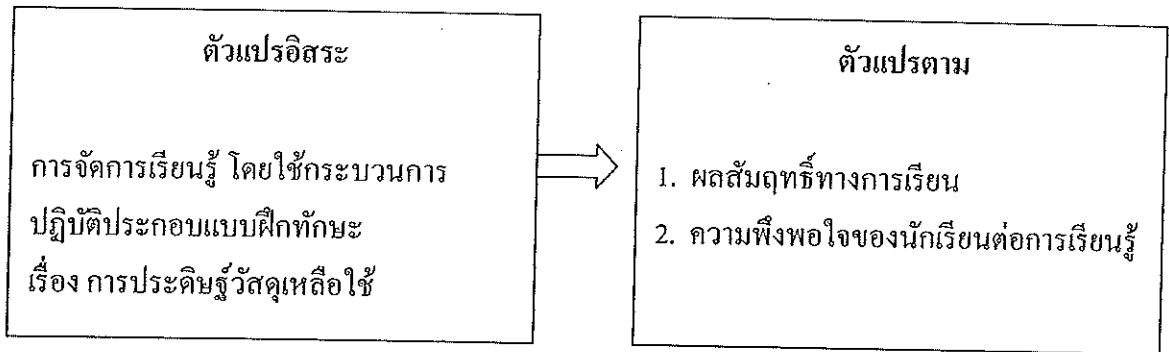
7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัดด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียน เกิดทักษะกระบวนการในการปฏิบัติงาน และสามารถนำวัสดุเหลือใช้ มาประดิษฐ์เป็นของใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเองและสังคม
2. ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น
3. สถานศึกษาได้แนวทางในการพัฒนาทักษะงานประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่อง การประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY